

Kütüphanelerde WWW Kullanımı*

Giriş

Kütüphaneler, bağlı buldukları kurumların amaçları doğrultusunda, her türlü bilgi kaynağını sağlayan, bunları sistematik bir biçimde düzenleyen ve kullanıcılarına düzenlemiş olduğu bilgi kaynaklarının yanı sıra bilgi hizmetleri de sunan merkezlerdir. Bilgi merkezleri olarak, kütüphanelerin gerçekleştirdikleri temel fonksiyonları şöyle sıralamak olanaklıdır.

- Hangi formda olursa olsun bilgi kaynaklarının sağlanması
- Sağlanan bilgi kaynaklarının düzenlenmesi (kataloglama-sınıflama)
- Kullanıcıların gereksinimleri doğrultusunda bilgi hizmetlerinin verilmesi (Müracaat hizmeti)
- Bilgi kaynaklarının ödünç verilmesi

Bilgi ve bilgi kaynaklarının sayısındaki hızlı artış ve değişen kullanıcı gereksinimleri (bilgi kaynaklarından ziyade bilginin kendisine erişim isteği) sonucunda teknolojinin olanaklarından yararlanmak kütüphaneler için kaçınılmaz hale geldi. 1960'lerden başlayarak, kütüphaneler bilgisayarları kullanmaya başladılar ve günümüzde bilgi otoyolu olarak tanımlanan Internet'in en yoğun kullanıcıları arasında yerlerini aldılar.

Bu bildiriye, kütüphanelerin bir Internet aracı olarak Web'i fonksiyonlarını gerçekleştirirken nasıl kullandıkları son bir yıl içindeki gelişmeler örneklenerek ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada, Eylül 1997 ile Ekim 1998 tarihleri arasındaki gelişmeler örneklenmeye çalışılmıştır. Makalede basılı kaynakların yanı sıra Internet üzerindeki kaynaklar da kullanılmış olup, ilgili yerlerde elektronik kaynakların URL adreslerine göndermeler yapılmıştır.

WWW Nedir ?

"Çeşitli formlardaki bilgilerin yerini belirlemek, bu bilgilere erişmek, bu bilgileri indirmek ya da göstermek için bir çok standart protokol kullanan bir istemci/sunucu sistemi..." (Tenant ve diğerleri 1996: 5) olarak tanımlanan World-Wide Web, WWW ya da kısaca Web, önemli bir Internet erişim aracı olması nedeniyle günümüzde neredeyse Internet'le özdeşleşmiş durumdadır.

* Bu makale IV. Internet Konferansı'nda (13-15 Kasım 1998) sunulan bildiri metnidir.

“Internet bilgisayar ağı üzerinde kaynak keşfetme ve erişim için bir izleme aracı...” (Tenant ve diğerleri 1996: 105) olması nedeniyle, Web’in kütüphanelerin fonksiyonlarını yerine getirmesinde, kütüphaneler için de son derece önemli bir araç olduğu açıktır..

Web Üzerinde Kitap Siparişi

Belge sağlamada (document delivery) büyük firmaların çoğu Web tabanlı ürünler sunmaktadırlar. 1998 Şubat’ında bu konuda görülen bir değişim ise, bir dizi büyük firmanın kütüphanecilere Web üzerinde kitap tanıtımı (reading review) ve kitap siparişi olanağı sunmaya başlamasıdır.

Internet ortamında yayın siparişi olanağı sunan firmalardan en yaygın olarak bilineni Amazon.com isimli kuruluştur. Bu kuruluşun yanı sıra kütüphanelerin kullanabileceği bir dizi firma bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını ve vermekte oldukları hizmetleri örnekleyecek olursak; Ingram Book Company ile ortaklaşa R.R. Bowker ve Baker & Taylor kütüphanelere üyelik esasına dayalı kitap tanıtımını içeren Web hizmetleri sunmaktadır. Bowker’ın Books in Print’i (BIP) Web üzerinde olmamasına rağmen, kütüphaneciler, Ingram Book Group’unda içinde bulunduğu bir dizi aracı firma aracılığıyla, Web üzerinden erişilebilmektedir. Ingram Book Group, I Page isimli yeni sitesi aracılığıyla BIP’i sunmaktadır. I Page’in en önemli özelliği kitap tanıtımı, içindekiler sayfası, kitap gömleklerini de içeren dağıtım merkezlerindeki stok düzeylerini de göstermesidir (Rogers 1998: 99, www.ingrambook.com).

Baker & Taylor’ın Prevue veri tabanında yazar, resimleyen, ISBN, yayıncı, yayın tarihi, cilt, eser adı, konu başlıkları, fiyatı ve sınıflandırma bilgilerini içeren 2.2 milyon bibliyografik künyeye erişim olanaklı olup, 500.000 bibliyografik alıntı ve kitap tanıtımlarına erişilebilmektedir (Rogers 1998:99). Yine Baker & Taylor’ın Title Source II’su abonelik sistemiyle eser adı, kitap gömleği, ISBN, yayıncısı ve fiyat bilgilerini içeren 1.9 milyon künyeye Internet üzerinden kütüphanecilerin hizmetine sunmaktadır. Bununla birlikte tam metin kitap tanıtımı, içindekiler sayfasına erişim bazı yayınlar için olanaklı olup, kütüphanecilere sipariş yapabilme olanağı da verilmektedir (Rogers 1998: 99; www.btebis.com; www.baker-taylor.com).

The Brodart Company’nin Book Express Plus’ı sipariş isteklerini tamamıyla kataloglanmış, rafa konulmaya hazır halde iki gün içinde kütüphaneye teslim edebildiğini iddia etmektedir (Rogers 1998: 99, www.brodart.com/BOOKEX.HTM).

Web Üzerinde Belge Sağlama

Kütüphanelerin belge sağlamadaki geleneksel rolleri, kullanıcıların istedikleri belgelerin nerede bulunduğunu belirlemek ve kullanıcıya ulaştırılması konusunda gerekli düzenlemeleri yapmak şeklindedir. Elektronik kaynakların varlığına rağmen geleneksel rol değişmekle birlikte devam etmektedir. Bu konuda görülen değişim, günümüz kütüphanecilerinin belgeleri sağlamaıyla birlikte belge de yayımlamaya başlamış olmalarıdır.

Basılı yayıncılığa alışık olan kütüphaneciler, bilginin elektronik ortamda nasıl sunulacağını öğrenmek durumunda kaldılar ve bir çoğu kütüphanecilerinin Web sayfalarını geliştirme sorumluluğunu üstlendiler. Kütüphanelerinin “Webmaster”ları haline gelerek, elektronik ortamda belgeler üretmeye başladılar (Balas 1997: 34).¹

Hepimizin bildiği gibi belge sağlama konusundaki en önemli merkezlerden biri British Library Document Supply Centre (BLDSC)’dir. BLDSC Web sayfası üzerinden belge isteğinizi iletmeniz olanaklıdır (www.bl.uk).

Newsbank Info Web, okul ve kütüphanelere Web üzerinden araştırma kaynaklarını sunmaktadır. Yeni kullanıcı arabirimi, geliştirilmiş sörf yeteneği uzman olmayan kullanıcılara kolaylık sağlamaktadır. Tam metin veritabanlarının çoğu günlük olarak yenilenmekte, çizimler, tablolar ve fotoğraflara da erişmek olanaklıdır (Internet... 1998: 48 , www.newsbank.com).

The Institute for Scientific Information (ISI) ve Derwent Information işbirliğine giderek, ISI Web of Science ve Derwent’s Patent Explorer arasında link oluşturarak, araştırmacıların patentlere ve bu patentlere ilişkin dergi makalelerine erişimi bu link sayesinde olanaklı hale getirmişlerdir (Internet... 1998: 47, www.isinet.com).

University Microfilms International (UMI), University of Chicago’ya ait doktora ve master tez mikrofilmlerinin kataloglanmasının bitirildiğini duyurmuş olup, 32.000 tez UMI’nin Dissertation Abstracts veri tabanına eklenmiş olup, bu veri tabanı şu anda 1.000.000’u tam metin olmak üzere 1.5 milyon tez künyesine erişilebilmektedir. University of Chicago tezleri ve diğer bilimsel Online hizmeti, ProQuest Digital Dissertations aracılığıyla elektronik olarak erişilebilmekte olup, tezlerin kopyaları Dissertation Express ve UMI’nin çevrimiçi sipariş hizmeti aracılığıyla elde edilebilmektedir (Internet... 1998: 46, www.umi.com, www.umi.com/proquest).

OCLC üzerindeki ERIC Raporları: The Government Printing Office (GPO), National Library of Education (NLE) ve OCLC, Federal Depository Library Program (FDLP) aracılığıyla ücretsiz ve çevrimiçi olarak, Educati-

¹ Kütüphanelere yönelik Web siteleri konusunda bilgi, Data Research Web sitesinden elde edilebilir. www.dra.com/resources/library/dontmiss.htm.

onal Resources Information Center (ERIC)'in kamu içerikli raporlarını kütüphanelere açarak bir pilot proje üzerinde çalışmaktadırlar. FDLP/ERIC Digital Library Pilot Project bu yıl (1998) başlamak üzere planlanmış olup, toplam 32 terabyte'lık saklama sistemi 12.8 milyar daktilo sayfası bilgi tutabilecektir. Elektronik ortamdaki bu raporlara FDL Program'a üye kütüphaneler OCLC FirstSearch Service üzerinden erişilebilecek ve Federal Depository Libraries aracılığıyla ücretsiz olarak elde edilebilecektir (Internet... 1998: 48 , www.oclc.org).

Kuşkusuz, Web üzerinden hizmete sunulan elektronik dergileri de Web tabanlı belge sağlama hizmeti olarak değerlendirmek olanaklıdır. Hepimiz tarafından çok iyi bilinen, Ebsco, Swets, Ovid ve Dialog gibi firmalar kütüphanelere bu tür hizmetleri uzunca bir süredir sunmaktadırlar.²

Kataloglama Fonksiyonunda Web

Bilgisayarların kütüphanelerde ilk kullanılmaya başlandığı yıllarda, kütüphaneler bilgisayarları genellikle katalog kartlarının, kitap kataloglarının ve mikroform katalogların üretiminde hızlı yazım araçları olarak kullandılar (Küçük 1991: 177). Bilgisayar teknolojisinin gelişimiyle, katalog üretiminde yazım araçları olarak kullanılan bilgisayarlar, kütüphane kataloglarının üzerinde oluşturulduğu ve hizmete sunulduğu araçlar haline geldiler. Bilgisayarların kullanılmasına rağmen kataloglama hala pahalı ve zaman alıcı bir fonksiyondur. Bu nedenle kütüphaneler bibliyografik veri ve bilgi kaynağı değişimini gerçekleştirebilmek amacıyla kütüphane kooperatiflerini oluşturmuşlardır.

Internet'in sunduğu alt yapı bu tür kooperatifleri oluşturmayı kolaylaştırdığı gibi çevrimiçi kütüphane katalogları bibliyografik doğrulama, sınıflama numarası, konu başlıkları ve temel giriş ögesinin tesbiti gibi konularda kütüphanecilere ücretsiz olarak kullanabilme olanağı doğurmuştur. (Eğer izin verilmişse bibliyografik veri transferi de olanaklı olabilmektedir (www.opac97.bl.uk, www.bl.uk; http://leweb.loc.gov).

Basılı bilgi kaynaklarının kataloglanması yanında elektronik ortamdaki ve Internet bilgi kaynaklarının kataloglanmasında yardımcı olan araç-

² Elektronik yayıncılık ile ilgili gelişmeler ve sorunlara ilişkin ayrıntılı bilgiler için bakınız: <http://yunus.hun.edu.tr/~tonta/publication.html/#articles> -bu sayfada elektronik kütüphanelere ve ilişkili konularda bir dizi tam metin bilgiye ve sunulara erişmek olanaklıdır- ve "IV. Ulusal Yayın Kongresi 6. Komisyon: Yayıncılıkta Yeni Ufuklar: Elektronik Yayıncılık ve Yayıncılık Eğitimi Komisyon Raporu". Sayfa 67-79. (Yayına Hazırlayan Tuncel Acar ve Nurbhan Naneçi). Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı; 1998. 151 s.

lar bulunmaktadır. Nichols Advanced Technologies, Inc. tarafından piyasaya sürülen MARCIt, Internet kaynaklarını kataloglamayı MARC formatında, kolay ve etkin kılan bir yazılımdır. MARCIt'in Web tarayıcısı kullanılarak, kütüphaneciler kataloglamak istedikleri siteyi bulurlar, MARCIt ikonunu tıklayarak işlemi başlatırlar. Site otomatik olarak kataloglanır ve kütüphaneci alt eser adı, yayın bilgisi (y.evi, y.yeri, y.tarihi), özet ve benzeri bilgileri de girerek işlemi tamamlar ve veri tabanına aktarır. Sistemin Windows 3.1/95/NT versiyonları bulunmaktadır (Nichols... 1998: 14, Library... 1998: 34, www.nicholsinc.com).

Auto-Graphics Databases'in bibliyografik ve otorite kayıtlarına erişimi sağlayan Impact/MARCIt, Auto Graphics tarafından piyasaya sürülmüş olup, şu özellikleri içermektedir:

- Web ve Z39.50 erişimi
- Veri tabanı güvenliğini sağlamak için denetimli erişim
- Kullanımı kolay (user-friendly) kullanıcı arabirimi
- Güçlü ve sezgisel tarama motoru
- Tarama terimlerinin belirlenmesinde destek
- Bazı dosyalara erişimde otorite denetimi
- Tam ekran, etkileşimli editör
- Çevrimiçi yardım ve dokümantasyon (Library... 1998: 34, www.auto-graphics.com)

Web Konsorsiyumları

Bir konsorsiyum aracılığıyla kaynak paylaşımı kütüphaneciler için yeni bir olgu değildir. Yeni olan ise, elektronik kaynaklara, otomasyon sistemlerine ve paylaşılabilen kaynaklara erişimde Internet'in kullanılmasıdır. Internet protokollerinin yaygın kullanımı kütüphanelerin bir konsorsiyum içinde bir araya gelmelerini ve kaynaklarını etkin bir biçimde bir havuzda toplamalarını kolaylaştırmıştır. Bir konsorsiyum olarak da adlandırılan World Wide Web, kaynak paylaşımında önemi giderek artan bir platform olmuştur.

Berkeley Digital Library SunSite'da bulunan Libweb, kütüphane web server'larının bir listesini hizmete sunmakta, günlük olarak güncelleştirilmekte ve 70'in üzerindeki ülkeden 2.000'den fazla sayfayı listelemektedir. Bir sayfada ABD'deki bölgesel konsorsiyumlar listelenmektedir (Balas 1998: 42, www.sunsite.berkeley.edu/libweb).

Kütüphanecilik literatüründe sıkça atıfta bulunulan konsorsiyumlardan biri de Colorado Alliance of Research Libraries (CARL)'dir. Akademik, halk ve özel kütüphanelerden oluşmuş olan bu konsorsiyum, kaynak paylaşımını oldukça geniş anlamda gerçekleştirmektedir. Bu konsorsiyumun özel proje-

lerinden biri olan Electronic Journal Access projesinin sitesi elektronik dergilerin Library of Congress konu başlıkları düzenlemesini ve dergileri Internet üzerinden hizmete sunmaktadır. Bu dergilerin bazıları hızlı erişim amacıyla yerel sunucu'lara yüklenmiş durumdadır (Balas 1998: 42-43, www.co-alliance.org).

Kütüphane konsorsiyumlarının bir başka listesi ise University of Saskatchewan Libraries'in sunduğu çevrimiçi kütüphane kataloglarının listesidir. Buradan, 60'dan fazla konsorsiyum kataloguna erişilebilir (Balas 1998: 43, <http://library.usask.ca/hywebcat/libtypes/T.html>).

Müracaat Hizmetlerinde Web Kullanımı

Web üzerindeki diğer bilgi formlarında olduğu gibi müracaat kaynaklarında da hızlı bir artış gözlemlenmektedir. Çevrimiçi kataloglardan üniversite kataloglarına, sözlüklerden rehberlere çabuk, uygun ve doğrudan erişim Web üzerinde sağlanmaktadır. Ancak, kütüphanecilerin kullanıcı sorularını yanıtlamada Web kullanımı konusunda biraz çekingen davrandıkları iddia edilmektedir. Çünkü, kullanıcının yönlendirildiği site bugün varken yarın yok olabilmekte ya da konu ile ilgili yeni siteler ortaya çıkabilmektedir. Basılı bir kopyayı kullanmadaki rahatlık kaybedilebilirken, en güncel tıp bilgisi ya da bir maç skoru da anında öğrenilebilmektedir. Diğer taraftan ise, verilen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği de önemli bir sorundur. Internet üzerinde değerli, doğru ve sorumluluğu üreticisi tarafından taşınan sayfalar olduğu gibi tamamıyla gözardı edilmesi gereken sayfaların bulunduğu unutulmamalıdır. Ancak Web üzerindeki müracaat kaynaklarının çoğunluğunun basılı bir kopyasının olmadığı da açıktır.

Internet sitelerinin zenginliği binlerce Web sayfasını potansiyel müracaat kaynağı haline getirmektedir. Gazeteler, haber ajansları, işletmeler, kamu kurumları, ticaret odaları, müzeler, spor takımları, seyahat acentaları v.b.'ne ait Web sayfalarını son derece değerli müracaat hizmeti olanakları yaratmaktadır. Ne tür soruların Web kullanılarak yanıtlanacağını belirlemesi, müracaat hizmetinde Web'in etkin kullanımının ilk ve önemli bir adımıdır (Dickstein ve Greenfield 1997: 62).

Ryan (1996: 12) tarafından da belirtildiği gibi, her türlü müracaat sorusunu Web kullanarak yanıtlamak olanaklı değildir. Bir çok soru Web kullanılarak yanıtlanabildiği gibi bazen bir bilgiye erişimde müracaat kaynağını elinize alarak kullanmanız daha kolay olabilir. Buna ilaveten, Web'in akademik araştırmalar için tamamıyla uygun olduğunu söylemek pek de olanaklı değildir. Bilimsel dergi makaleleri, konferans bildirimleri, istatistiksel bilgiler ve ciddi araştırma projeleri hakkındaki bilgiler Web'lerle karşılaştırıldığın-

da hala akademik kütüphanelerden ve araştırma kütüphanelerinden daha iyi elde edilebilmektedir (Dickstein ve Greenfield 1997: 62).

Ne tür müracaat sorularının Web kullanılarak kolayca yanıtlanabileceği sorusunun net bir yanıtını vermek olanaklı değildir. Çünkü Web’ler hızla büyümekte ve daha organize hale gelmektedir. Dickstein ve diğerleri (1997: 62-63), konuyla ilgili olarak 9 grup belirlemişlerdir (aşağıda verilen URL adresleri atıf amacıyla değil örnekleme amacıyla verilmiştir.). Bunlar;

Güncel Olaylar, Gelişmeler ya da İlginç Konular : Web’in en sık kullanıldığı soru grubunu oluştururlar. Haberlerdeki ilginç gelişmeler, olaylar v.b. konular Web’in en fazla hit aldığı konuları oluştururlar. Örneğin, savcı Star’ın Clinton raporu CNN’de ilk açıldığında, sayfanın dakikada 340.000 kişi tarafından ziyaret edildiği belirtilmiştir (www.cnn.com).

İşletme Bilgileri : İşletmeler ve endüstriye ilişkin istatistiksel ve finansal veriler hala müracaat bölümlerinde basılı ortamda daha iyi elde edilebilmektedir. Fakat küçük-büyük bir çok işletmenin Web sitelerinin güncel bilgileri verdiği unutulmamalıdır. İş arayanlar için Web oldukça iyi bir kaynaktır (www.ibm.com).

Hükümet Bilgileri : Birçok kamu kurumu, faaliyetlerini duyuran Web sitelerine sahiptir. Dolayısıyla kurum hakkında buralardan bilgi almak olanaklıdır (www.basbakanlik.gov.tr, www.dpt.gov.tr).

Popüler Kültür Bilgileri : Sinema filmleri, televizyon, en çok satanlar ve popüler müzik alanlarında Web mükemmel bilgi kaynağıdır (www.thex-files.com, www.kanald.com.tr).

Spor Bilgileri : Spor da Web için oldukça uygun bir konudur. Birçok takımın Web sitesi bulunmakta, maç skorlarından at yarışı oynamaya kadar birçok bilgi Web üzerinden elde edilebilmektedir (http://espnet.sportszone.com, www.fenerbahce.org.tr).

Sağlık Bilgileri : Sorunlar, bozukluklar ve tıbbi konularda bilgi arayan kişiler, bilgi edinmek ve birbirleriyle iletişim halinde olmak amacıyla Web’i etkin bir biçimde kullanmaktadır (www.brainnet.org, www.doctorlink.com, www.ato.org.tr).

İnternet Bilgileri : İnternet istatistikleri, İnternet servis sağlayıcılarının listeleri, Web, e-posta ve diğer İnternet kullanımları, domain adı bilgisi ve site kaydedilmesi konularında bilgi edinmede Web’den daha iyi bir kaynak yoktur (www.thnet.com).

Rehber Bilgileri : İşletmelerin, eğitim kurumlarının, derneklerin adı, adresi, telefon numarası gibi bilgileri Web üzerinden elde etmek olanaklıdır (www.anywho.com ; www.yellowpages.com; www.hun.edu.tr).

Seyahat ve Turizm Bilgileri : Hava yollarının, otel zincirlerinin ve seyahat acentalarının bir çoğunu Web üzerinde bulmak olanaklıdır. Birçok şehirde sanal tatil yapabilirsiniz, otellerde sunulan hizmetlerin resimlerine bakabilirsiniz, mal ve hizmetlerin ücretlerini görebilirsiniz (www.cruisetra-vel.com, www.traveldata.com).

Web Üzerinde Kütüphane Rehberleri ve Kullanıcı Eğitimi

Kütüphanelerdeki müracaat bölümleri, okuyucu hizmetlerinden sorumlu olması nedeniyle kütüphane rehberlerini hazırlamaktadırlar. Basılı olarak hazırlanan rehberler belli aralıklarla yenilenmekte olup, yeni baskının hazırlanmasına kadar geçen süre içinde meydana gelen personel, telefon numarası, politika v.b. değişiklikleri bu rehberlerde yer alamamaktadır. Oysa, Web üzerinde yer alan kütüphane rehberleri güncel olmakla birlikte, kişilere mesaj iletmede, istekleri-şikayetleri iletmede ve diğer fonksiyonlara linkler sağlayarak kullanıcıya kolaylıklar sunmaktadır (Bakınız: www.bilkent.edu.tr, www.metu.edu.tr, www.itu.edu.tr).

Brandt'a (1997: 52) göre, eğitimle ilgili belgelerin Web üzerinden kullanıma sunulması eğitimde Web'in kullanılması olarak düşünülmelidir. Müracaat bölümlerinin gerçekleştirdiği hizmetlerden biri de kütüphane kullanıcılarının kütüphane ve kaynaklarının kullanımı konusunda eğitilmesidir. Kütüphane oryantasyonu, katalog kullanımının öğretilmesi, soruların yanıtlanması kolaylıkla ve daha etkili bir biçimde Web üzerinde metin, grafik, ses ve hareketli görüntüler kullanılarak gerçekleştirilebilir.

Sonuç

Bir bilgi-belge erişim aracı olarak Web, kütüphanelerin fonksiyonlarını gerçekleştirmesinde en önemli araçlardan biri haline gelmektedir. Web üzerinde hızla artan bilgi kaynakları, tek tek Internet kullanıcıları için olduğu gibi kütüphaneler için de hizmet kalitelerinin iyileştirilmesi olanakını yaratmıştır. Diğer taraftan ise, bir görünüp bir kaybolan Web'ler, sunulan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği, büyük bir hızla artan Web sayfaları kütüphanelerin gözardı edemeyeceği birtakım sorunları doğurmuştur. Özellikle hızlı kaynak artışı dolayısıyla bilgi otoyoluna yeni katılanların belirlenmesi son

derece önemli bir sorundur. Ancak, ülkemizde, gerek bilgi ve belge hizmeti veren kurumların, gerekse otomasyona geçmiş kütüphanelerin azlığı, Batı ile karşılaştırıldığında, bizlerin bu konuda katetmemiz gereken epey bir yolumuz olduğunu ortaya koymaktadır. Matbaada kaybettiğimiz 275 yılı İnternet'te kaybetmemek öncelikli hedeflerimiz arasında yer almalıdır.

Kaynakça

- Balas, Janet. (1997). "Delivering Documents by Publishing on the Web". *Computers in Libraries*. 17(9): 34-38.
- Balas, Janet. (1998). "Library Consortia in the Brave New Online World". *Computers in Libraries*. 18(4): 42-44.
- Brandt, D. Scott. (1997). "The Multiple Personalities of Delivering Training via the Web". *Computers in Libraries*. 17(8): 51-53.
- Dickstein, Ruth ve Louise Greenfield. (1997). "Using the World Wide Web at the Reference Desk". *Computers in Libraries*. 17(8): 61-65.
- İnternet Librarian News". (1997). *Computers in Libraries*. 18(4): 46-49.
- Küçük, Mehmet Emin. (1991) "Bilgisayara dayalı Kataloglama ve TÜRKMARÇ". *Kütüphane Enformasyon ve Arşiv Alanında Yeni Teknolojiler ve TÜRKMARÇ Sempozyumu Bildirileri 1-4 Ekim 1991* içinde 176-193 ss. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Library Automation Software" (1998). *Technological Horizons in Education Journal*. 25(8): 34- 38.
- Nichols Releases New Web Site Cataloguing Tool, MARCIt". (1998). *Computers in Libraries*. 18 (3): 14.
- Rogers, Michael. (1998) "Infotech". *Library Journal*. 123 (3): 99- 100.
- Ryan, Sara. (1996). *The Internet Searcher's Handbook: Locating Information, People and Software*. New York: Neal-Schuman
- Tonant, Roy. John Ober ve Anne G. Lipow. (1996). *İnternet El Kitabı*. Çev. Yaşar Tonta ve diğerleri. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin Küçük
H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü